

עין משפט
גור מצוה

ט:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

מסורת הש"ס

(א) [חופסי דמיסה פ"ה],
(ב) [ג'יל ואלסל] (ג) [למן
ק"ו] (ד) [מנהל ל"ד,
ה] [אברהם] (ו) [ב"ר ט"ו],
(ז) [מנעית כ"ט] [ומנעית ק"ח],
(ח) [א"י כ"ט], (ט) [א"י כ"ט]
(י) [רש"י] (כ) [מג'יל מתיבה,
רש"י].

הגרות הב"ח

(ב) [ג' יפת גדול שאלתי],
[ג' עין למן דף קמ ע"ב].

מוסף רש"י

שניה הקים משכן.
דכתיב (שמות ט) ויהי כשנה
השנייה בחמש האלפים וגי'
(בבב"ס פ"ח).

ח א ב ג מ"י ס"ח מהלכות
אסורי ביאה הלכות י"ג
ופי"ח שם ט"ו ופי"ח מה'
יעם הלכות בן נחמ' ללמן ג'
עוסק א"ר פ"י ו ספרי
ו ט"ו קמ ספרי פ'.

תורה אור השלם

1. וישלח דוד וירדש
לאשרה ויאמר הלאו זאת
בת שבע בת אליעם
אשת אוריה החתי?
שמואל ב י"א ג
2. אליפלט בן אחיסבן בן
המטקיה אליעם בן
אחיתופל הגלני.
שמואל ב כג לר
3. וישלח ביד נתן הנביא
ויקרא את שמו ירדיה
בעבור יי'.
שמואל ב י"א ג
4. ויהי לשנתים ימים
ויהיו נזדים לאבשלום
בבעל חצור אשר עם
אפרים ויקרא אבשלום
לכל בני המלך.
שמואל ב י"ג כג
5. ואבשלום קרך ויקר
גשור ויהי שם שלש
שנים: שמואל ב י"ג לה
6. וישב אבשלום
בירושלים שנתים ימים
ופני המלך לא ראה:
שמואל ב י"ד כח
7. ויהי מקץ ארבעים
שנה ויאמר אבשלום אל
המלך אלכה נא ואשלם
את נדרי אשר נדרתי לך
בחרוז: שמואל ב טו ז'
8. ואחיתופל ראה כי לא
נעשתה עצתו ויחשב את
החמור ויקם ויקר אל
ביתו אל עירו וישב
ביתו ויחזק ויהי ויקבר
בקבר אביו.
שמואל ב י"ז כג
9. ואקם אלהים תורדם
לבאר שחת אנשי ימים
ומרקם לא יחזו ימיהם
ואני אבטח בך.
תהלים נה כד
10. ואלה תולדות תרח
תרח הוליד את אברם
את נחור ואת נתן ואת
הוליד את לוטי:
בראשית י"א כו
11. ויקח אברם ונתן
להם נשים שם אשת
אברם שרי ושם אשת
נתן מלקה בת נתן אבי
מלקה ואבי יסכה:
בראשית י"א כט
12. ויאמר אלהים אל
אברם אל ידע בעיניך
כל אשר תעל אלקיך כל
אשר תאמר אלקיך שרה
שמע בקולי כי ברחק
יקרא לך ונ"י:
בראשית י"א כ"ב
13. ויפל אברם על
פניו ויחנק ויאמר בלבו
הלכן מאה שנה יולד
ואם שרה הבת חששתי
שנה תלד:
בראשית י"ז י"ז
14. ויהי נח בן חמש
מאות שנה ויולד נח את
שם את חם ואת יפת:
בראשית ה' לב
15. ונח בן שש מאות
שנה והמבול היה מים
על הארץ: בראשית י"ו
16. אלה תולדות שם שם
בן מאה שנה ויולד את
אברם שנתים אחר
המבול: בראשית י"ז
17. ולשם ילד נח דוד
אבי כל בני עבר אחר יפת
הגדול: בראשית י"א
18. ובצלאל בן אורי בן
חור לטשה ויערה עשה
את כל אשר עשה יי' את
משה: שמות ל"ח כב
19. והמת עובדי ויקח
לו כלב את אפרת וחתל
לו את חור: דברי הימים א ב י"ט

ולמאי דימא איילוניס. ממלא וממלא קדושי עטות: דאדעסא דכ"י לא קדיש. ולא אשת איש היא: קרבן. ובסוגג דלואנין
במר רובא אכל מקטל לא קטלינא משום רובא: ככא עליה אביה. קאמר דמיונא לכו משום אישות אלף משום קורבא: וסא אחד מכל
עריס קפני. דמשמע אפילו הנך דלמו לה למיבנה משום קדושין כגון חמיה ומורה או כל אדם משום אשת איש: אלא. לוינת עפ"ן [הדמיה
ללא ילף מינה דניול בקטלא במר רובא אוקמא הכי: סכא כמאי עסקין דקבלה. בעלה עליה דאפי' ממלא איילונות חפץ הוא כה
וקדושי קדושין: המסוללה. לשון
פרישות: וספרה כה. איכא למ"ד
(יבמות דף נ"ה): הערלה זו נסיקה
ואיכא למ"ד זו הכנסת עטרה: פסלה
מן סכסוכה. ומסויא לה ז"ל דהערלה
כגמר ביאה דלאמרי' בגמ' דיבמות
(דף נ"ז). ובפרקין לעיל (דף נ"ה).
ומיהו מימיה לא מתיביבוס) כגון שלא
המרו כהן: וצ"ס מכשירין. דמפסרין'
לקמן דקטן לאו בר ביאה הוא:
מדורות הראשונים. שהיו מולדין בני
שמונה שנה כדילפינן לקמן: אי נימא
מדכתיב בן שבע כה אליעם ואליעם
בן אחיתופל וכתיב בלדס שלמה כה
ויקרא אה שמו ירדיה וסמך ליה
ויחי לשנתיים ימים אחר לידו הרג
אבשלום אה ממנו וברח לגשור וישב
שם שלש שנים. הכי חמש שנים
לשלמה וכשכז מגשור שפייס יואב
את דוד ע"י התקועות להשיבו יבן
ירושלים שנתים ואח"כ מרד דכתיב
במריה ויהי מקץ ארבעים שנה והיו
ארבעים שנה נקט ליה למנין שאלו
מלך דלאמרינן כגמורה (דף י"ז): שהלך
ומרד וכאזוהי פרק נחנק אחיתופל
דכתיב ואחיתופל ראה כי לא נעשמה
עצמו ויזו אל ביתו ויחנק הרי שלמה
בן שבע שנים: חזי ימיו של אדם
שלושים וחמש דכתיב (תהלים ז) ימי
שנותיו כהם שעשים שנה: פסו להו
עשרין ושי. ללחיתופל כשגולד שלמה
וזמך כ"ו שנים נולדו שלשה דורות
אליעם ובה שבע ושלמה: דל פרסי
שנין דספלא עבורי. כלומר פחות
ממ' חדשים אף שהות לעובר ז' חדשים
להריון וחדש ימינו נדות וטערה:
אשכח דכל חד מה כמני אוליד.
אחיתופל הוליד אליעם לח' שנה וח'
חדשים ואליעם הוליד בת שבע לח'
שנה וח' חדשים ובה שבע לח' שנה
וח' חדשים ללדמו של שלמה הרי
כ"ו שנים: דאספלא בריא היא.
אשה דרבה להיות בריאה וממרת
להרעי: ודע. על כתיב דלשה
ממרת דהא הוה לה לנת שבע
ולד מקמי שלמה אזוה הולד שמת
לדוד שגולד ראשון דכתיב ביה (ש"ס י"ז)
ובאשר מל הילד קמת ומאלל לח':
אברהם גדול מנחור שנה. מדקא
חשיב ליה קרא ברישא: וכתיב ויקח
אברהם ונחור להם נשים שם אהם
אברהם שרי ושם אשה נחור מלכה
כה אבי מלכה ואבי יסכה.
אלמא יסכה בת הרן. יסכה זו שרה:
דילמא ווער דאפי' הוה. והכן הוה
דקשיש מיניה: ויהי נח בן חמש
מאות שנה. לאחר שהיה בן חמש מאות
שנה הוליד את שלשן: שם בן מאה שנה
ויולד אה ארבעשד שנים אחר המבול:
בר מאה ופרסין הוה. הואיל והוה גדול
מכולן נמלא שגולד בחמש מאות שנה לנת
וכשידד המבול היה בן מאה שנה אלא
שמע מינה קטן מכולן הוה ונחמש מאות
ושי שנים ללבוה אמילד ודקי חממתן
שהכל

דל תרתי שני סתתא עיבורי.
פ' בקונט' כלומר פחות ממ'
חדשים אף שהות לעובר ז' חדשים
להריון וחדש ימינו נדות וטערה
אשתחך דכל חד כמני אוליד
אחיתופל הוליד אליעם לח' שנים
וח' חדשים לעיבורו ומשולד שהה ח'
שנים והוליד אה בת שבע וח' חדשים
לעיבורה והיא נמטכנה לח' שנים וח'
חדשים לעיבורו של שלמה הכי כ"ו כ"ס
בקונט' ומימה גדולה פ' לדמות חדש
של ימי נדות וטערה וכי לא היו
הנשים גדולים נמלא כשעברו נשותיהם
היו צני ח' שנים ומדך לך נראה ללא
דק כשכיל חדש: אלא רדך הכמתן
קא חשיב. מימה א"כ ליחשוב חס
לכסוף וקרא קא חשיב שם חס ויפת:
ח

הראשונים מנלן דאוליד אילימא מדכתיב י' הלא זאת בת שבע בת אליעם
אשת אוריה החתי וכתיב י' (אליעם בן אחיתופל הגלני וכתיב י' וישלח ביד
נתן הנביא ויקרא את שמו ירדיה בעבור (כ') ה' (אברהם) וכתיב י' ויהי
לשנתיים ימים ויהיו גזוים אבשלום וכתיב י' ואבשלום ברח וילך גשורה
ויהי שם שלש שנים וכתיב י' וישב אבשלום בירושלים שנתים ימים ופני המלך
לא ראה וכתיב י' ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא
(ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לך' ובחבורו וכתוב י' ואחיתופל ראה כי לא
נעשתה עצתו ויחשב את החמור ויקם וילך אל ביתו (ו) אל עירו ויצו אל ביתו
ויחנק וכתיב י' אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם י' ונתניא כל שנותיו של דואג
אינן אלא שלשים וארבע ושל אחיתופל אינן אלא שלשים ושלוש כמה הויה
להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני
לתלתא עבורי אשתחך דכל חד וחד בחמני אוליד כמאי דלמא תרוייהו בתשע
אוליד ובה שבע אולידא בשית משום דאחיתופל בריא תודע דהא הוה לה ולד
מעיקרא אלא מהכא י' אלה תולדות תרח תרח הוליד את אברהם את נחור
ואת אברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול
שתי שנים מהרן וכתיב י' ויקח אברהם ונחור להם נשים וגו' ויאמר רבי יצחק
יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה שמוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב י' כל
אשר תאמר אלקיך שרה שמע בקולה דבר אחר יסכה שהכל סכים ביופיה
וכתיב י' ויפל י' על פניו ויצחק ויאמר בלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר
שנין וקשיש מאבהו תרתין שנין אשתחך כי אולדה הרן לשרה בתמני
אולידה כמאי דלמא אברהם זוטא דאחווה הוה י' ודרך חכמתן קא חשיב להו
תדע דקא חשיב אלה קרא דרך חכמתן דכתיב י' ויהי נח בן חמש מאות
שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת שם גדול מתם שנה וחם גדול
מיפת שנה נמצא שם גדול מיפת שתי שנים וכתיב י' ונח בן שש מאות שנה
והמבול היה מים על הארץ וכתיב י' (ו) אלה תולדות שם שם בן מאה שנה
ויולד את ארפכשד שנתים אחר המבול בן מאה שנה בר מאה ותרתין
שנין הוה אלא דרך חכמתן קא חשיב להו הכא נמי דרך חכמתן קא חשיב
להו אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא
אמר לי אתון מהכא מתניחו ואנן מהכא מתנינן לה י' ולשם יולד גם הוא אבי
כל בני עבר אחי יפת הגדול יפת ה' הגדול שבאחיו הוה אלא מנלן מהכא
י' ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב י' ותמת עוובה (אשת כלב) ויקח
לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן בר כמה הוה בר
תליסר דכתיב י' איש איש ממלאכתו אשר המה עושים י' ונתניא שנה ראשונה
עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים וכתיב י' בן ארבעים שנה
אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמינים שנה כמה
הויה אהו ארבעין דל ארביסר דהוה בצלאל פשא להו עשרים ושית דל
תרתי שני דלתלתא עיבורי אשתחך דכל חד וחד בחמני אוליד: בן ולא בת:
תניא אמר רבי שמעון ברין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה
שהכל

חשיב להו: וסמם עוובה ויקח לו כלב אה אפרס ותלד לו אה חור. אלמא חור כבן הוה וצלאל היה דור שלישי לו: וכי עבד משכן
סיה בן י' דקרי ליה איש אה ממלאכתו וכשנשתלמו המרגלים בשנה השנית כבר היה בן י"ד שנה וכתיב בן ארבעים שנה אנכי היום:
שהכל

20. ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר הפנה עשיש: שמות ל' ד'
21. בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד יי' אתי מקדש ברנע
לרגל את הארץ ואשב את דרכי כאשר עם לבבי: ועתה הנה הנהי' יי' אותי כאשר דבר' הו' ארבעים וחמש שנה מאז דבר' יי' את דברך הזה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן
חמש ושמונים שנה: יחזקאל י' י'

